

Miri Mihelič
v spomin
1912—1985

Beseda ob grobu

In tako smo zbrani poslednjikrat, Mira, ob tebi, ne več živi, a vendar neskončno živi v nas ta hip, ko nas, obsojene na nadaljnji nemir življenja, zapuščaš. Ti si, draga Mira, našla svoj zadnji mir. Ure tvojih dni ti ga že merijo po zasluženju, se pravi zbrano in skladno, kakor si ti, zvesta sebi in visoki zahtevnosti vesti in človeškega dostojanstva, preživela svoj zemeljski vek.

Oprosti, da tišino tvoje smrti motim z besedo, ki skuša biti bolj kot slovo beseda zahvale. Zahvala za vse, kar si dobrega in lepega, pomembnega in človeškega storila za nas, svoje prijatelje, in za ljudi znotraj in zunaj svoje in naše domovine. Preprosto rečeno, hvala za to, da si bila taka, kot si bila in kakršna ostajaš za nas in v nas tudi prek previsnega roba te svoje prezgodnje smrti.

A ko zdaj, v tem tvojem molku, iščem besedo, ki te najbolj izraža, ki najbolj pove, kakšna si bila in si, ti moram reči, kar si slišala nedvomno mnogokrat v življenju, a zdaj zveni drugače, četudi ne manj polno in resnično: da si lepa in boš ostala za zmeraj lepa. Za vse nas, ki smo te poznali in občudovali in te imeli radi. Lepa je zato celo ta tvoja pričakovana smrt, ki nam, kakor je neusmiljena, blagohotno pušča tvojo lepoto, da z njo mi odslej živimo dalje. Kajti ta lepota ni le tista od narave po milosti ženi dana, ta tvoja sedanja je višja in lepša. Do nje se človek dokoplje prek muk in klancev, skozi snetjé in blato

življenja, s krvavim davkom, a ko se izbrusi, tipajoč k sebi in k resnici, sije iz njega lepota, ki ne mine, ker ni le zemeljska. Koliko moči in vztrajanja, zvestobe sebi in visokim ciljem, ki so položeni v vse živo, je bilo treba, da se je ta tvoja notranja lepota ohranila, izrisala kot podoba duše v tvojem izrazu in nas, ko smo prišli v krog tvoje bližine, grela in plemenitila. Hvala ti, Mira, za to lepoto, ki ni minljiva. Porazdelila si jo med nas, svoje znanke, prijatelje, skrila med strani svojih knjig za mnoge, ki imajo radi tvoje pisanje, in posadila si jo, to svojo zadnjo in končno lepoto, v oči svojih dragih, ko si jih gledala zadnjikrat.

Hvala ti, v drugo, za tvojo dobroto in ljubeznivost. To besedo zahvale izrekam zagotovo upravičeno tudi v imenu tistih številnih ljudi, ki te pomnijo tod in drugod po dobrem, ki si ga jim storila. Pomnijo po besedi, ki si jo izrekla, zapisala in zastavila zanje, ko si jim, dobrotna, hotela lajšati breme življenja, popraviti krivico, pomagati v stiski. Nisi se spraševala ob tem, čemu to počneš, komu na ljubo ali na jezo, kratko in malo si to morala početi po svojem značaju, po svoji naravi, po svoji drži in svoji človečnosti. Zato je kajpak ta zahvala širša in naj bo raje taka: hvala ti, da si živela z nami, da je bil tvoj čas tudi naš čas in da si ga bolj nam kot sebi, kakor je dostikrat krut in neprijazen, pomagala premagovati. S svojo žlahtnostjo srca, modrostjo razumnika in s pravim instinktom žene si znala gladiti njegove ostre robove in nam lajšati njegovo neprijazno robotost. Tako smo se od tebe lahko učili, kako stopati iz svoje ozkosti in samozadostnosti v širino razumevanja, prek zamer in malenkostnih ovir, kako graditi in negovati pota od človeka k človeku, od srca do srca, od naroda k narodu, kako širiti kraljestvo duha na svetu, kjer je revščina nevednosti večna bolj kot vse drugo.

In nazadnje poleg vsega drugega, Mira, ti hvala tudi za tvojo hrabrost. Ko smo se v širšem krogu v tvojem drugem domu v Društvu pisateljev videli zadnjikrat, si bila z vsem, kar je bilo nad tabo in v tebi, česar si se moško zavedala, svetel zgled pogumne, hrabre žene. Pa saj drugačna tudi nikoli v življenju nisi bila in tudi ne mogla biti. Hvala ti za to hrabrost, ki nam je potrebna, kot nemara vidiš, tudi zdaj in tu, ko se poslavljamo od tebe in ti kličemo zadnjikrat: adijo, Mira! Ko sem tako kakor v slovo izrekel za konec še enkrat tvoje ime, naj tudi tebi prvič rečem še tole, česar doslej še nisem mogel izreči. Na tem pokopališču, ki je odslej tudi tvoje, leži pesnik, mladenič slovenski, ki se je, ne edini, spraševal: živeti krotko ali kratko? Ti nisi živela ne krotko in ne kratko, četudi za nas prekratko, in radi bi, da bi poslej pri nas za zmeraj obveljala tvoja: ti si rada živela. In živela si polno. Naj bo tako odslej vsaka smrt vabilo k življenju in k posnemanju tvojega zgleda. Da bi mi vsi in tisti, ki za nami stopajo po poti živega, sprejemali tvojo skušnjo: živeti polno in odgovorno, napolniti življenje z lepim in dobrim in se, kakor ti, Mira, mirno dopolniti.

Tone Pavček